

3. münchenski dani uređenja zemljišta i ruralnog razvoja »Domaćinsko gospodarenje zemljištem - Izazovi održivom urbanom i ruralnom razvoju«, München - Njemačka, 19. i 20. ožujka 2001.

U Münchenu su treću godinu za redom održani Münchenski dani uređenja zemljišta i ruralnog razvoja, međunarodni znanstveni skup pod nazivom »Domaćinsko gospodarenje zemljištem - Izazovi održivom urbanom i ruralnom razvoju« (3. Münchner Tage der Bodenordnung und Landentwicklung »Hausbälterisches Bodenmanagement - Herausforderungen an eine nachhaltige Stadt- und Landentwicklung«). Skup je organizirala Katedra za uređenje zemljišta i ruralni razvoj Instituta za geodeziju, geo-informacijski sustav i upravljanje zemljištem Tehničkog sveučilišta u Münchenu (Lehrstuhl für Bodenordnung und Landentwicklung, Institut für Geodäsie, GIS / Geographische Informationssysteme und Landmanagement, Technische Universität München) 19. i 20. ožujka 2001. godine.

Značaj Münchenskih dana uređenja zemljišta i ruralnog razvoja razvidan je iz nakane utemeljitelja da stvori međunarodni znanstveni forum na kojem će znanstvenici, stručnjaci i drugi akteri koji se bave problemima uređenja zemljišta, razvoja gradova, ruralnog prostora i regije (točnije urbanizmom i rurizmom, odnosno urbanim i ruralnim razvojem) moći razmjenjivati i vrednovati svoje znanje, rješenja i iskustva. Treći münchenski dani uređenja zemljišta i ruralnog razvoja bili su posvećeni osobitom izazovu: obnovi sela i domaćinskom odnosno racionalnom i ekonomičnom gospodarenju prostorom. Znanstvena i praktična važnost opće teme, iznimna pripremljenost ovoga skupa, te stvarna razmjena iskustava između predstavnika ključnih aktera regulacije i planiranja ruralnog razvitka uvjetuju što je iz godine u godinu broj sudionika ovoga skupa sve veći: na Trećim münchenskim danima sudjelovalo je 160 predstavnika iz 11 zemalja (Austrija, Češka, Čile, Finska, Grčka, Hrvatska, Luxemburg, Njemačka, Poljska, Slovenija i Švicarska). Sudionici su bili različitih profesionalnih profila, i to od predsjednika raznih stručnih tijela, voditelja ureda, načelnika općina, preko inženjera, planera i studenata, do sveučilišnih profesora koji su bili najzastupljeniji.

Svrha je bila razmotriti probleme i predložiti primjerenije načine svjesnijeg korištenja iznimnih mogućnosti uređenja zemljišta i gospodarenja površinski uređenim zemljištem, koje se odnose na cjelokupan teritorij, uključujući i promjenu uživanja/iskorištavanja/mobilizacije zgrada i prava u obnovi sela i razvoju pokrajine, čime se elegantno rješavaju inače vrlo teški sukobi uživanja. Daljnji razvoj »obnove sela *made in Bayern/Bavarska*« u cjeloviti razvojni program, ne smije značiti odustajanje od njezina najvažnijeg obilježja, od prava na komasaciju kojom se uređuje zemljište i od njegovih veza s pravom planiranja, oblikovanja i zaštite prirode, a ne smije se također odustati i od osnivanja tijela javnoga prava s dalekosežnom samoodgovornošću, koje je više nego ikad aktualno u ovo vrijeme zahtijevane i poticane decentralizacije i supsidijarnosti. Ovu jedinstvenost bavarske obnove sela - pri čemu su u međuvremenu neke zemlje počele slijediti primjer Bavarske - ponovno treba svjesnije iskoristiti. Održivo upravljanje zemljištem

na dobrobit općina, ljudi i prirode, bez ovih se mogućnosti jako teško može postići.

Skup je otvorio ministar prehrane, poljoprivrede i šumarstva Slobodne države Bavorske, *Josef Miller*, a moderator cijeloga skupa bio je sveučilišni profesor dr. sc. *Holger Magel*, voditelj Katedre za uređenje zemljišta i ruralni razvoj na Tehničkom sveučilištu München, predsjednik Bavorske akademije ruralnog prostora (Bayerische Akademie für Ländliche Raum) i od 2002. godine podpredsjednik Međunarodnog udruženja geodeta.

Prilikom otvaranja skupa ministar Miller je upoznao sudionike s rastom potreba za širenjem površina naselja, radnih zona i prometnica, što ima znatan učinak na ukupan ruralni prostor. Podsjetio je da smanjenje ruralnih površina mijenja i sliku krajolika, mijenjaju se i površine za odmor, a pretvaranje izvangradskoga (seoskog odnosno ruralnog) prostora u građevinski, smanjuje životni prostor biljaka i životinja. U vremenskom razdoblju od 20 godina, tj. od 1979. do 1997. godine (dakle, u ne tako davnoj prošlosti), Bavarska je izgubila više od 170.000 hektara poljoprivrednih površina za druge namjene, što znači da je godišnje gubila prosječno 9.600 ha obradivih (poljoprivrednih) površina, odnosno 26 ha dnevno. Detaljni planovi namjene prostora najdjelotvorniji su instrument za prekid smanjivanja poljoprivrednih površina. Polazna točka u rješavanju problema jest racionalnije određivanje stvarnih potreba za građevinskim zemljištem, rezervi za moguće širenje, kao i zgušnjavanje jezgre naselja, te isključivanje novih stambenih i radnih područja. Uostalom, veličina građevinskog zemljišta može se prilagoditi stvarnim potrebama. Ministar je također tražio da se za uporabu i razvoj tržišta zgrada na internetu da prednost slobodnostojećim poljoprivrednim zgradama. Zahtijevao je i intenzivniji zajednički rad preko općinskih granica, kako bi se racionalnije planirala i reducirala potrošnja zemljišta.

Iz cijelog je seminara vidljivo da je obnova sela, i nakon 30 godina prakse u Europi, i te kako zanimljiva i aktualna tema. Obnova sela, zajedno s uređenjem zemljišta, transformira se u planiranje regionalnog razvitka, što predstavlja ključni instrument ruralnog razvitka. To i jest razlog zbog kojeg planiranje regionalnog razvitka i upravljanje zemljištem dobivaju sve veći značaj. Obnova sela i *Flurordnung* razvili su se u program regionalnog razvitka kao ključni instrument uređivanja ruralnog prostora, koji se dalje razvija u sveobuhvatni program regionalnog *landentwicklunga* i *landmanagement*. S ovom pozadinom i mogućnosti Heisenhubern, Schaller i Magel proveli su interdisciplinarno istraživanje na temu »Landschafts- und Ressourcenmanagement« (sa scenarijima posljedica po krajolik, uređenje zemljišta i upravljanje ruralnim prostorom). Istraživanje je afirmiralo povezanost znanosti, politike i prakse.

Uz glavne teme - pravilno gospodarenje i upravljanje zemljištem u gradu i ruralnom prostoru (teorija i temeljna načela), pravilno gospodarenje zemljištem u praksi te posljedice uređenja zemljišta gradova i ruralnog prostora za 2000++, govorilo se i o neophodnoj »ofanzivi« High-Tech opreme u tijelima uprave, kao i ocjenjivanju mogućnosti novih geoinformacijskih tehnologija.

Vidljivo je da su pitanja održivog razvoja zacrtana još na skupovima u Riju i Istambul, kao i u pripremama za Istanbul + 5 i Rio + 10, i dalje aktualna, jer u sklopu održivog razvitka veliku ulogu ima održivo korištenje zemljišta i upravljanje zemljištem. Ova su kompleksna područja također navedena u *Deklaracijama Rural 21* i *Urban 21*. Zbog ovih kompleksnih, sveobuhvatnih, tema na skupu je neophodno sudjelovanje međunarodnih organizacija, raznih tijela UN-a, Svjetske banke, zemalja Istočne Europe i EU.

Čak i kad se uzme u obzir BSE kriza, koja potresa cijelu Europu, znanstvene teme kao upravljanje krajolikom i resursima dobivaju sve veće značenje, a posljedice su razni scenariji krajolika, uređenje zemljišta te upravljanje zemljištem.

Uz globalizaciju i europeizaciju, stoji realnost sa stvarnim potrebama. Tu su regije, gradovi, općine i uprava i nosioci mjera koji uvijek igraju veću ulogu i sa čijeg aspekta pronalaze održiva rješenja upravljanja površinama (tla i zemljišta).

Cijelo se vrijeme pokušavalo odrediti u kojem kontekstu stoji upravljanje zemljištem s budućim potrebama upravljanja krajolikom i upravljanja resursima.

Ukratko, seminar je spretno ukazao na neophodnost povezivanja politike, znanosti i prakse, a istodobno su se čule nove ideje, možda za neke i snovi ali i realne utopije. Seminar je dao brojne poticaje za nova razmišljanja, jer kako je istaknuo prof. dr. Holger Magel: »Kada čovjek nema hrabrosti za snove, tada nema snage ni za djelo«.

Sve u svemu, održivost ima glavnu ulogu u uređivanju zemljišta, tla i krajolika. Održivo korištenje krajolika (Landnutzung) nalaže regionalno upravljanje zemljištem u kojem zahtjev za štednjom zemljišta urbanizmu kao cilj nameće »socijalni grad«.

Jasenska Kranjčević

Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja Republike Hrvatske, Zagreb